

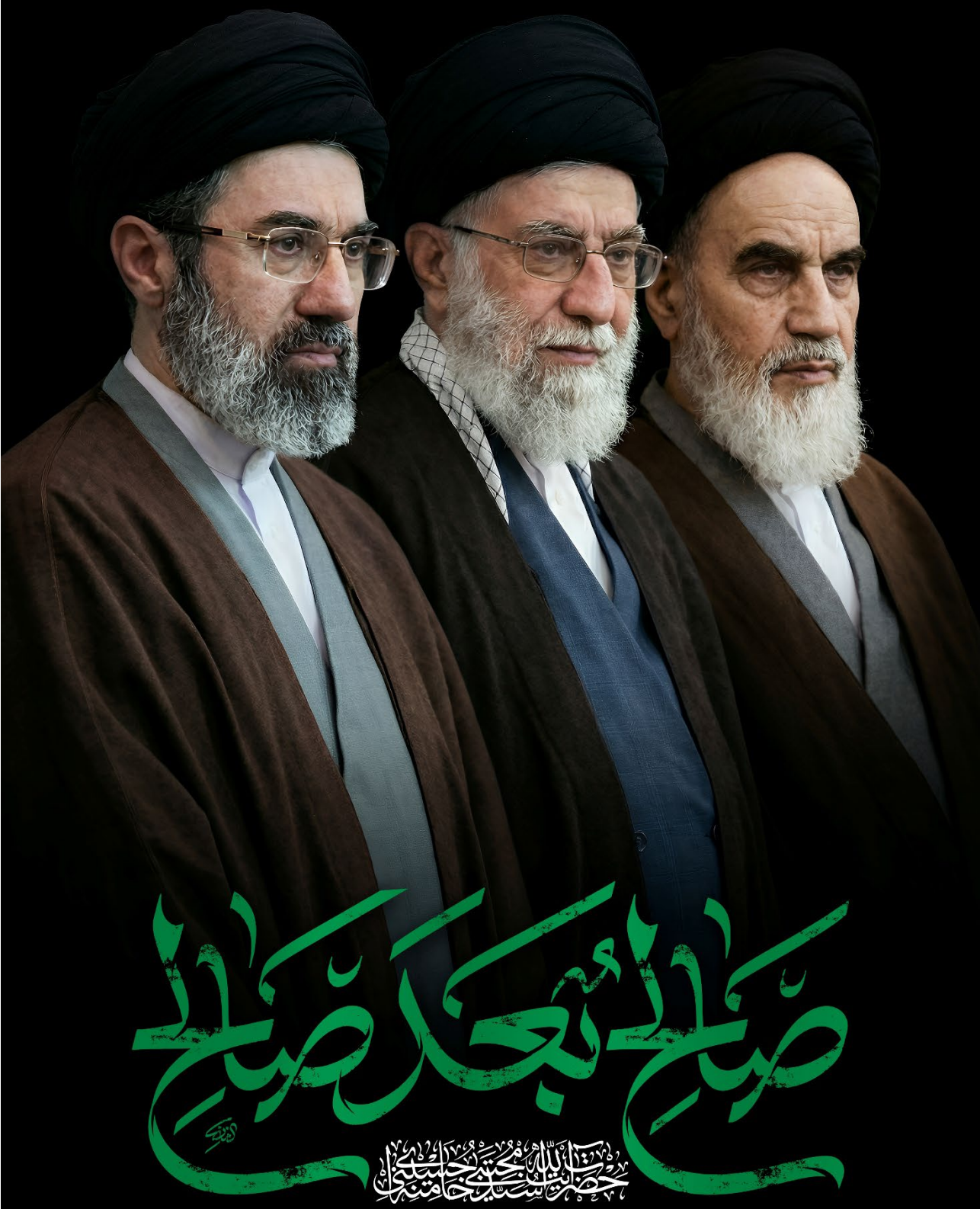

شهادت
از دیدگاه امام شهید
سید علی خامنه ای

ناصرکاوه

خاک پاره ریشه را دور افروغند مقام آریا
سید عیسی

این کتاب تقدیم می‌شود

به ائمه معصومین (صلوات الله علیهم اجمعین) امام خمینی (ره)، شهید امام خامنه ای، شهدا از صدر اسلام تا شهدای رمضان و شهدای جبهه های مقاومت

یکی از بنیادهای نظری و تمدنی زنده نگه داشتن یاد شهدا، نسبت آن با «فرهنگ» در جامعه است. شهادت، صرفاً رفتن به میدان جنگ یا پایان یک زندگی نیست؛ بلکه حامل یک سبک فکری و اخلاقی برای زیست جمعی است. در این چارچوب، امام شهید، سید علی خامنه ای، مفهوم «فرهنگ شهادت» را به عنوان الگویی در برابر فرهنگ فردگرایی غربی معرفی می‌کنند: فرهنگ شهادت یعنی فرهنگ تلاش کردن با سرمایه‌گذاری از خود برای اهداف بلندمدت مشترک بین همه‌ی مردم؛ که البته در مورد ما آن اهداف، مخصوص ملت ایران هم نیست، برای دنیای اسلام بلکه برای جهان بشریت است. این فرهنگ در جامعه‌ای اگر جا افتاد، درست نقطه‌ی مقابل فرهنگ فردگرایی غربی امروز است که همه‌چیز را برای خود و با محاسبه‌ی شخصی می‌سنجند. امام شهید، سید علی خامنه ای ۲۷/۱۱/۱۳۹۳

"شهادت"

از دیدگاه امام شهید، سیدعلی خامنه ای

مدیر پروژه و نویسنده: ناصرکاوه

هوش مصنوعی، گرافیک و طراح: علی کربلائی

رسانه و فضای مجازی: مهدی کاوه

تایپ و حروف نگار و مشاور طرح: نرگس کاوه

روابط عمومی و پشتیبانی و رایانه: فاطمه عاقلی

قیمت: صلوات بر محمد و آل محمد (ص)

چشمک دریا، معروف در افلاک

سلام بر شهیدان گمنام، گمنام در میان خاکیان
ومعروف در عرصه افلاکیان

رهبرانقلاب اسلامی

۱۴۰۵/۱۰/۱۵

فهرست کتاب «شهادت»

۱ دیباچه : رایحه و عطر شهید/9

۲ مقدمه : فرهنگ شهادت/21

۳ فصل اول : حقیقت شهید و مفهوم شهادت/28

۴ فصل دوم : جایگاه شهدا در اسلام و جامعه اسلامی/36

۵ فصل سوم : فرهنگ ایثار و شهادت در انقلاب اسلامی/45

۶ فصل چهارم : زنده نگه داشتن یاد شهدا/54

۷ فصل پنجم : جایگاه خانواده‌های شهدا/63

۸ فصل ششم : مسئولیت جامعه در ادامه راه شهدا/72

۹ موخره : شهادت اوج ایثار و فداکاری/80

کوه از صلابت

من این توفیق را داشتم که پیکر ایشان را بعد از شهادت زیارت کنم؛
آنچه دیدم کوهی از صلابت بود و شنیدم که مشیت دست سالمش
را گره کرده بود.

studio.nian

بخشی از پیام رهبر انقلاب
حضرت آیت الله سید مجتبی خامنه ای

دیباجه کتاب : رایحه و عطر شهید

در میان همه مفاهیم قدسی و ارزش‌هایی که در طول تاریخ ایمان و عرفان انسانی تبلور یافته‌اند، هیچ عطری همچون رایحه شهید در مشام جان انسان نمی‌پیچد. این عطر، عطری از جنس بیداری، بصیرت و حضور است؛ رایحه‌ای که نه تنها از خاک کربلا برمی‌خیزد، بلکه در جان هر مؤمن آگاه زنده است. شهید، گل سرخ بوستان خداست و شهادت، همان بهاری است که با زمستان غفلت و خمودی بشر درگیر می‌شود تا جان‌ها را از خواب مادّیت بیدار کند. رایحه شهید، روح کتاب حاضر است؛ رشته‌ای از عطر معنویت که چون نخ تسبیح، دانه‌های سخن، فصل‌ها و مفاهیم آن را به یکدیگر پیوند می‌دهد.

۱. تجلی عطر شهید در هستی انسان مؤمن

شهادت در اندیشه رهبر معظم انقلاب اسلامی، تحقق عالی‌ترین مرتبه‌ی بندگی و عشق است؛ جایی که انسان در معامله‌ای آگاهانه با خدا، جان خویش را می‌فروشد و رضوان الهی را می‌خرد. این معامله نه تنها جان شهید را به بهشت می‌برد، بلکه فضای جامعه را نیز به عطر ایمان و مسئولیت معطر می‌سازد. در این نگاه، شهید تنها یک قربانی نیست، بلکه

او حامل نور است؛ شعله‌ای که در دل‌ها می‌تابد و مسیر را روشن می‌سازد.

عطر شهید در این معنا، حضور بی‌انقطاع حقیقت در زندگی روزمره‌ی مردم است. همان‌گونه که نسیمی ناپیدا فضا را نوازش می‌کند، یاد و راه شهید نیز دل‌ها را سیراب می‌کند و به آنان جهت می‌دهد. دلِ مؤمن، اگرچه شاید در ظاهر میان خستگی‌ها و دشواری‌های دنیوی گرفتار باشد، اما با رایحه‌ی شهید همواره تازه و بیدار می‌ماند.

۲. رایحه شهید؛ پیوند زمین و آسمان

در حوادث بزرگ تاریخ، شهادت همواره پلی بوده میان خاک و افلاک. این پل، نه از سنگ است و نه از آهن، بلکه از ایمان و عشق بافته شده است. هر شهید، نردبانی است برای صعود انسانیت. او زمین را ترک می‌کند تا آسمان را معنا کند، اما نتیجه‌ی خروج او از دنیا، بوی حضور الهی در میان زمینیان است. بوی شهید، بوی وفاداری است؛ بوی تعهد و صداقت با خدا.

در منظومه‌ی بیانات منتشرشده از رهبر انقلاب، شهیدان نه تنها در زمره‌ی مجاهدان، بلکه در زمره‌ی معلمان حیات معرفی می‌شوند. آنان با خون خود درس عشق، آزادی و عزت به جامعه داده‌اند. از همین جاست که «عطر شهید» مفهومی فراتر از خاطره پیدا می‌کند؛ این عطر، جریان مداوم روح ایمان در رگ‌های جامعه است.

۳. شهید؛ حضور جاودانه در وجدان ملی

شهادت، حضور در عرصه‌ی تاریخ است؛ حضور عاشقانه‌ای که با گذشت زمان نه کمرنگ، بلکه عمیق‌تر می‌شود. هر بار که انسان یاد شهیدی را زنده می‌کند، در حقیقت با بخشی از وجدان الهی خود تماس می‌گیرد. اما این حضور جاودانه، تنها در یادمان‌ها و مزارها محدود نمی‌ماند؛ بلکه در رفتار اجتماعی، در خدمت‌رسانی صادقانه، در ایستادگی در برابر ظلم و در تلاش برای پیشرفت کشور آشکار می‌شود. در جمهوری اسلامی ایران، این حضور معنوی شهدا به نیرویی تبدیل شده که جامعه را از درون ساخته است. رشادت‌ها و خون شهیدان، بناکننده روح مقاومت در ملت‌اند؛ و این همان عطری است که از مرزهای زمان عبور می‌کند و همچنان در جان نسل‌های جدید جریان دارد.

۴. خانواده‌ی شهید؛ حافظان عطر ایثار

اگر پیکر شهید بر خاک می‌افتد، رایحه‌ی او در خانه‌اش باقی می‌ماند. خانواده‌های شهدا، در حقیقت حاملان این رایحه‌اند؛ کسانی که داغ را با ایمان آمیختند و غم را به حماسه تبدیل کردند. در صبر مادران و آرامش پدران شهید، رایحه‌ی رضایت و تسلیم الهی به مشام جان می‌رسد. آنان یاد شهید را نه تنها در قاب عکس، بلکه در رفتار، گفتار و زندگی خود تداوم بخشیده‌اند. رهبر انقلاب اسلامی صبر این خانواده‌ها را «بالاترین صبرها» دانسته‌اند؛ صبری که مشمول صلوات و رحمت الهی است. همین صبر است که فضای جامعه را از اندوه می‌رهاند و آن را به عطر امید و یقین معطر می‌کند. در هر خانه‌ی شهیدی، بوستانی از یاد خدا برپاست و در هر لب‌خند همسر شهید، فراموش‌نشده‌ترین پیام آرامش الهی نهفته است.

۵. عطر شهید در مسیر انقلاب اسلامی

فرهنگ شهادت، در نهضت اسلامی ایران، نقطه‌ی اتصال ایمان و عمل بود. از نخستین روزهای انقلاب تا سال‌های دفاع مقدس و پس از آن، همین ایمان به شهادت بود که ملت را از وادی ترس و تردید عبور داد و آن را به ملت شهادت‌طلب و پیروز بدل کرد. امام خمینی(ره) شهادت را

«هنر مردان خدا» نامیدند، و رهبر انقلاب اسلامی این هنر را موتور حرکت تمدن اسلامی دانسته‌اند.

در این چارچوب، شهید دیگر صرفاً قهرمان جنگ نیست؛ او معمار روح جامعه است. رایحه‌ی او در همه‌ی صحنه‌های ساخت تمدن اسلامی جاری است؛ در آزمایشگاه علم، در میدان خدمت، در دفاع از حریم ایمان و در

صحنه‌ی عدالت اجتماعی. شهید با رفتن خود، راه را برای ماندن دیگران روشن کرده است. این عطر، همان روحی است که در تار و پود همه‌ی فصل‌های این کتاب جاری است؛ از بیان حقیقت شهادت تا تبیین فرهنگ ایثار، از یادآوری خانواده‌های شهدا تا مسئولیت جامعه در ادامه‌ی راه آنان. در هر سطر این اثر، نسیمی از این رایحه است که دل‌ها را به بیداری و همت می‌خواند.

۶. جامعه‌ی شهیدپرور؛ میراث‌دار رایحه ایمان

ملتی که با شهید زنده است، هرگز در برابر ظلم سجدہ نمی‌کند. عطر شهید در جامعه، موجب می‌شود که روح استقلال و استقامت هیچ‌گاه پژمرده نگردد. این عطر، حتی در دوران پس از جنگ نیز همچنان الهام‌بخش تلاش و خودسازی است. عدالت‌خواهی، معنویت، احساس مسئولیت اجتماعی و امید به آینده است و اینها برگرفته از همان ایمان و ایثارند که شهید با خون خود در جان ملت دمیده است. در بینش رهبر انقلاب، ملت شهید پرور شکست‌ناپذیر است؛ زیرا دشمن هرگز نمی‌تواند با قدرت مادی خود بر روحیه‌ی شهادت‌طلبی غلبه کند. تا زمانی که رایحه شهید در ریه‌های جامعه جاری است، این ملت راه خدا را ادامه خواهد داد و در مسیر رشد و پیشرفت گام برخواهد داشت.

۷. پیام جاودان رایحه شهید برای نسل آینده

عطر شهید برای نسل امروز، تنها یادگاری از گذشته نیست؛ بلکه عهدی برای آینده است. هر نسل اگر بخواهد مسیر ایمان و عزت را ادامه دهد، باید گوش جان به این عطر بسپارد. شناخت شهید یعنی شناخت خودِ انسان در بالاترین مرتبه‌ی وجودی‌اش. جوانی که با اندیشه و سیره‌ی شهید آشنا می‌شود، از غفلت نجات می‌یابد؛ زیرا در می‌یابد که انسانیت بدون ایثار بی‌مفهوم است.

در جامعه‌ی امروز، بازتاب عطر شهید را می‌توان در تلاش مخلصانه معلم، در وجدان بیدار هنرمند، در پایمردی جهادگر و در حضور مسئولان

مؤمنی دید که در خدمت به مردم خدا را در نظر دارند. هر جا روح مسئولیت، صداقت و فداکاری هست، همان جا نسیمی از عطر شهید جاری است.

۸. رایحه شهید؛ جان کلام همه فصل‌ها

این کتاب، سفری است در سرزمین نور؛ سفری از حقیقت شهادت تا مسئولیت جامعه. اما آنچه همه‌ی این فصل‌ها را به هم پیوند می‌دهد، همان «عطر شهید» است؛ رشته‌ی پنهان و لطیفی که از عمق ایمان عبور می‌کند و در هر صفحه حضور دارد.

در فصل نخست، حقیقت شهید بیان می‌شود و در فصل‌های بعد، آثار و پیام‌های آن در جامعه بررسی می‌گردد—اما در همه‌جا، آن نسیم آشنا ما را همراهی می‌کند: عطری که از خاک گلگون برمی‌خیزد و تا عمق جان امت جاری می‌شود. این رایحه، پیامی آرام و شفاف دارد: شهید زنده است؛ نه تنها در نزد خدا، بلکه در میان مردم، در وجدان تاریخ و در حرکت تمدن اسلامی. او چون نسیمی در گذر لحظه‌ها حضور دارد و انسان را به یاد مقام عبودیت می‌اندازد.

۹. نگاهی عرفانی به عطر شهید

از دیدگاه عرفان اسلامی، هر مرتبه‌ای از وجود انسانی که به اخلاص و قرب الهی رسد، بویی خاص دارد. بوی عمل صالح، بوی ایمان، و در نهایت بوی شهادت. این «عطر روح» نشانه‌ی تصفیه‌ی درون از دنیا و تعلقات آن است. شهید چون از همه‌ی علایق مادی رسته است، رایحه‌اش نیز از همه‌ی ناخالصی‌ها خالص‌تر است.

عبرها
۹۷/۰۹/۲۱

وقتی شما به فدا شدن در راه خدا به صورت یک موفقیت بزرگ نگاه کردید، به سمت خطر به خاطر شهادت بی محابا حرکت کردید، هیچ نیرویی در دنیا نیست که بتواند در مقابل شما ایستادگی کند. ملتی که این روحیه و اعتقاد را دارد، شکست برای آن ملت وجود ندارد.

این عطر است که دل‌ها را می‌رباید و اشک‌ها را با لبخند درمی‌آمیزد. دل عاشق وقتی هوای شهید را استشمام می‌کند، دیگر زمین برایش معنای گذشته را ندارد؛ زیرا در هر خیمه‌ی خاکی، نشانی از آسمان می‌بیند. به

همین سبب است که زیارت مزار شهدا نه تنها یادآور اندوه نیست، بلکه تبلور امید است؛ امید به جاودانگی ایمان در زندگی انسان.

۱۰. رایحه شهید و بیداری جامعه اسلامی

در دوران کنونی، که جهان بیش از هر زمان گرفتار فردگرایی و مادی گرایی است، رایحه‌ی شهید همچون نسیم حیات است که وجدان‌ها را بیدار می‌کند. شهید به ما می‌آموزد که انسان اگر برای حقیقت زندگی نکند، هرچه دارد جز سایه‌ای بی‌روح نیست.

او معیار حق و باطل را زنده نگاه می‌دارد و وجدان جامعه را از رکود می‌رهاند. بیانات رهبر انقلاب بر این محور استوار است که فرهنگ شهادت، حافظ پویایی و بالندگی جامعه است.

ملتی که یاد شهید را در دل دارد، از خواب غفلت بیدار است و مسیر عزت را ادامه می‌دهد. در این نگاه، عطر شهید نه تنها بوی خون، بلکه بوی امید، حرکت و بازآفرینی است.

۱۱. خاتمه؛ رایحه ماندگار عشق الهی

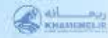
در پایان این دیباچه، می‌توان گفت که رایحه شهید همان روح سیال عشق الهی است که در جان تاریخ مسلمانان جریان دارد. این عطر، نه از گل و خاک برمی‌خیزد، بلکه از جان‌های پاکی که در راه خدا فدا شدند.

اگر امروز نام شهید، مایه‌ی عزت و افتخار است، بدان جهت است که او معنا و هدف را به زندگی بازگردانده، و زنجیر بی‌هدفی را از پای ایمان گسسته است. این کتاب، چون تسبیحی است که دانه‌دانه با رایحه این جان‌های پاک آراسته شده است.

از مقدمه تا آخرین فصل، روح شهید حضور دارد؛ اوست که مفاهیم را به هم پیوند می‌دهد، انگیزه می‌بخشد و نگاه ما را از زمین به آسمان می‌برد. در این مسیر، خواننده احساس می‌کند که هر برگ از این کتاب بویی از بهشت دارد؛ بویی که از خون شهیدان برمی‌خیزد و جان را زنده می‌کند. این رایحه، مژده‌ی ایمان و پیام جاودان عشق خدایی است - عطری که هرگز از فضای تاریخ ما رخت برنخواهد بست.

یک قاب پر دختر این بار در بهشت

یادبود دختران دانش آموز شهید میناب که همزمان
بار هبر شهیدشان در روز ۹ اسفند ۱۴۰۴ آسمانی شدند

مقدمه : فرهنگ شهادت

فرهنگ شهادت یکی از بنیادی‌ترین مفاهیم در اندیشه اسلامی و از مهم‌ترین عناصر هویت‌بخش در تاریخ معاصر ایران است. این مفهوم در طول تاریخ اسلام همواره الهام‌بخش حرکت‌های بزرگ اجتماعی، سیاسی و فرهنگی بوده و در برهه‌های حساس تاریخ، ملت‌ها را به سوی مقاومت، ایثار و دفاع از ارزش‌های الهی سوق داده است. در جمهوری اسلامی ایران نیز فرهنگ شهادت به عنوان یکی از ارکان اصلی شکل‌گیری، تداوم و پویایی انقلاب اسلامی شناخته می‌شود.

بسیاری از تحولات بزرگ این سرزمین، به‌ویژه در دوران دفاع مقدس و پس از آن، با تکیه بر همین روحیه ایثار، فداکاری و آمادگی برای

جان‌فشانی در راه خدا و آرمان‌های الهی تحقق یافته است. در منظومه فکری رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت‌الله العظمی امام خامنه‌ای (مدّظله‌العالی)، فرهنگ شهادت جایگاهی ویژه و بنیادین دارد. ایشان در طول دهه‌های گذشته در سخنرانی‌ها، پیام‌ها و دیدارهای مختلف، بارها به تبیین ابعاد مختلف این فرهنگ پرداخته‌اند و آن را نه صرفاً یک مفهوم عاطفی یا تاریخی، بلکه حقیقتی زنده، راهبردی و تمدن‌ساز معرفی کرده‌اند. در نگاه ایشان، شهادت نقطه اوج ایمان و ایثار انسان مؤمن است و شهید کسی است که با آگاهی، بصیرت و انتخابی آگاهانه، جان خود را در راه خدا، عدالت، حقیقت و دفاع از جامعه اسلامی تقدیم می‌کند.

در این نگاه، شهادت تنها یک حادثه یا رخداد فردی نیست؛ بلکه پدیده‌ای اجتماعی و فرهنگی است که آثار عمیق و گسترده‌ای در حیات یک جامعه بر جای می‌گذارد. جامعه‌ای که فرهنگ شهادت در آن زنده باشد، از روحیه مقاومت، شجاعت و امید برخوردار خواهد بود و در برابر تهدیدها، فشارها و دشمنی‌ها تسلیم نخواهد شد. چنین جامعه‌ای می‌تواند با تکیه بر ایمان و اراده جمعی، مسیر پیشرفت و استقلال خود را ادامه دهد و در برابر قدرت‌های سلطه‌گر ایستادگی کند. رهبر معظم انقلاب در بیانات متعدد خود تأکید کرده‌اند که فرهنگ شهادت عامل اصلی عزت و اقتدار ملت ایران در طول سال‌های پس از انقلاب اسلامی بوده است. اگر روحیه ایثار و شهادت‌طلبی در میان مردم ایران شکل نمی‌گرفت، انقلاب اسلامی

نمی‌توانست در برابر توطئه‌ها و فشارهای گوناگون دوام بیاورد. دفاع مقدس نمونه روشن این حقیقت است؛ دورانی که جوانان این سرزمین از اقشار مختلف جامعه، با ایمان و اخلاص به میدان آمدند و با فدا کردن جان خود، از استقلال و عزت کشور دفاع کردند.

همین فداکاری‌ها بود که نهال نوپای انقلاب را حفظ کرد و آن را به درختی تنومند و استوار تبدیل ساخت. یکی از نکات مهم در بیانات رهبر انقلاب،

تأکید بر نقش فرهنگی و تربیتی یاد و نام شهیدان است. از نگاه ایشان، بزرگداشت شهدا صرفاً یک عمل تشریفاتی یا یادآوری تاریخی نیست، بلکه ضرورتی اساسی برای سلامت و پویایی جامعه است. یاد شهیدان می‌تواند روح ایثار، مسئولیت‌پذیری و فداکاری را در میان نسل‌های جدید زنده نگه دارد و آنان را به ادامه مسیر ارزش‌های الهی و انسانی تشویق کند. به همین دلیل، ایشان همواره بر ضرورت زنده نگه داشتن نام شهدا، روایت زندگی آنان و معرفی الگوهای عملی ایثار و فداکاری در جامعه تأکید کرده‌اند.

در منظومه فکری رهبر انقلاب، خانواده‌های شهدا نیز از جایگاه بسیار والایی برخوردارند. پدران، مادران، همسران و فرزندان شهدا با صبر، استقامت و ایمان خود، نقش مهمی در تداوم فرهنگ ایثار در جامعه ایفا کرده‌اند. تحمل فقدان عزیزان و در عین حال حفظ روحیه امید، ایمان و استقامت، نشان‌دهنده عمق باور دینی و معنوی این خانواده‌ها است. از همین رو، در سخنان رهبر انقلاب بارها از خانواده‌های شهدا به عنوان گنجینه‌های معنوی و سرمایه‌های ارزشمند جامعه اسلامی یاد شده است. از سوی دیگر، فرهنگ شهادت در نگاه رهبر انقلاب، تنها به گذشته و دوران دفاع مقدس محدود نمی‌شود. این فرهنگ یک حقیقت پویا و جاری است که می‌تواند در عرصه‌های مختلف زندگی اجتماعی، فرهنگی و سیاسی جامعه حضور داشته باشد. روحیه ایثار و آمادگی برای فداکاری

در راه اهداف بزرگ، می‌تواند در عرصه‌های علمی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی نیز جلوه‌گر شود. جامعه‌ای که چنین روحیه‌ای در آن تقویت شود، می‌تواند با قدرت بیشتری مسیر پیشرفت، عدالت و استقلال را طی کند. همچنین در این دیدگاه، فرهنگ شهادت در نقطه مقابل فرهنگ فردگرایی افراطی و مادی‌گرایی قرار دارد که در بسیاری از جوامع معاصر ترویج می‌شود.

در فرهنگ مادی‌گرا، منافع فردی و رفاه شخصی به عنوان بالاترین ارزش معرفی می‌شود، در حالی که فرهنگ شهادت بر فداکاری برای اهداف بزرگتر و منافع جمعی تأکید دارد. این تفاوت بنیادین سبب می‌شود جامعه‌ای که فرهنگ ایثار در آن زنده است، در برابر فشارهای مادی و

تهدیدهای بیرونی از استحکام و پایداری بیشتری برخوردار باشد. هدف از تدوین این مجموعه، گردآوری بخشی از بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی درباره فرهنگ شهادت و شهادت‌طلبی و ارائه آن در قالبی منظم و موضوعی است. این بیانات که در مناسبت‌ها و دیدارهای مختلف بیان شده‌اند، مجموعه‌ای ارزشمند از دیدگاه‌های عمیق و راهبردی درباره جایگاه شهید، نقش فرهنگ ایثار در جامعه، اهمیت زنده نگه داشتن یاد شهدا و مسئولیت نسل‌های آینده در ادامه راه آنان را در بر می‌گیرد. امید است این مجموعه بتواند گامی هرچند کوچک در جهت تبیین و ترویج فرهنگ ایثار و شهادت در جامعه باشد و زمینه‌ای برای شناخت بهتر این مفهوم بلند در اندیشه اسلامی و در منظومه فکری رهبر معظم انقلاب فراهم آورد. بدون تردید، شناخت عمیق‌تر این فرهنگ و انتقال آن به نسل‌های آینده، می‌تواند نقش مهمی در حفظ هویت اسلامی و انقلابی جامعه و تقویت روحیه مقاومت، امید و مسئولیت‌پذیری در میان مردم ایفا کند. شهیدان با نثار جان خود نشان دادند که ارزش‌های الهی و انسانی فراتر از زندگی مادی است و انسان می‌تواند برای تحقق حقیقت، عدالت و آزادی از جان خویش بگذرد. یاد آنان همواره الهام‌بخش حرکت‌های بزرگ و آرمان‌های بلند انسانی خواهد بود و فرهنگ شهادت به عنوان سرمایه‌ای معنوی، مسیر آینده جامعه اسلامی را روشن نگاه خواهد داشت.

آشک و شکر

حضرت آیت الله خامنه‌ای در پاسخ به مادر شهید که گفت «من هیچ وقت برای شهادت فرزندم گریه نمیکنم، بلکه برای فرزندان سیدالشهدا گریه میکنم.» گفتند: «گریه کردن برای شهید هیچ اشکالی ندارد، گریه هم بکنید تا دلتان آرام بگیرد، منتها ناشکری نکنید.»

فصل اول: حقیقت شهید و مفهوم شهادت

شهادت در فرهنگ اسلامی یکی از والاترین مفاهیم معنوی و انسانی به شمار می‌آید؛ مفهومی که با ایمان، اخلاص، فداکاری و از خودگذشتگی پیوندی عمیق دارد. در نگاه اسلام، شهید تنها کسی نیست که در میدان نبرد جان خود را از دست داده باشد، بلکه انسانی است که آگاهانه و با ایمان راسخ، جان خویش را در راه خدا و برای تحقق ارزش‌های الهی تقدیم می‌کند. از همین رو، شهادت در منطق دینی نه یک شکست، بلکه اوج پیروزی انسان مؤمن و نشانه‌ای از تعالی روح و کمال معنوی او به شمار می‌رود.

در منظومه فکری رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت‌الله العظمی امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، مفهوم شهادت دارای ابعاد عمیق معرفتی،

اخلاقی و اجتماعی است. ایشان در بیانات متعدد خود، حقیقت شهادت را فراتر از یک حادثه تاریخی یا رویداد نظامی دانسته و آن را یک حقیقت زنده و اثرگذار در حیات فردی و اجتماعی جامعه اسلامی معرفی کرده‌اند. در این نگاه، شهید انسانی است که با ایمان، بصیرت و انتخابی آگاهانه، از بزرگترین سرمایه خود یعنی جان خویش می‌گذرد تا راه حق و عدالت در جامعه زنده بماند.

یکی از مهم‌ترین ابعاد حقیقت شهادت، معامله‌ای الهی است که میان بنده مؤمن و پروردگار برقرار می‌شود. قرآن کریم در آیات متعددی از مقام والای شهیدان سخن گفته و آنان را زنده و برخوردار از رزق الهی معرفی کرده است. رهبر معظم انقلاب نیز با استناد به همین معارف قرآنی، شهادت را نوعی معامله میان انسان مؤمن و خداوند می‌داند؛ معامله‌ای که در آن، انسان جان خویش را در راه خدا تقدیم می‌کند و در مقابل، به حیات جاودانه و رضوان الهی دست می‌یابد.

ایشان در یکی از بیانات خود در دیدار با خانواده‌های شهدا به جایگاه رفیع شهیدان و خانواده‌های آنان اشاره کرده و صبر آنان را نشانه‌ای از ایمان عمیق دانسته‌اند. ایشان می‌فرمایند: صبری که پدر شهید و مادر شهید و همسر شهید برای شهادت فرزندشان کرده‌اند - که انسان وقتی شرح حال

اینها را میخواند می بیند چه صبری کرده‌اند - این صبر بالاترین صبرها است. خدای متعال در مورد افراد صابر میفرماید:

أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَ رَحْمَةٌ.

۰۴/۰۴/۱۴۰۲ _ بیانات در دیدار خانواده‌های شهدا

این بیان نشان می‌دهد که در نگاه رهبر انقلاب، حقیقت شهادت تنها در لحظه شهادت خلاصه نمی‌شود، بلکه مجموعه‌ای از فضایل اخلاقی و معنوی را در بر می‌گیرد که خانواده شهید نیز در آن شریک هستند. صبر و استقامت خانواده‌های شهدا در برابر فقدان عزیزانشان، ادامه همان مسیر ایثار و فداکاری است و نشان‌دهنده عمق ایمان و باور آنان به ارزش‌های الهی است. از سوی دیگر، شهیدان در جامعه اسلامی به عنوان الگوهای برجسته ایمان و فداکاری شناخته می‌شوند. آنان با عمل خود نشان می‌دهند که انسان می‌تواند از مرزهای مادی عبور کند و برای اهدافی بزرگتر از منافع شخصی و دنیوی زندگی کند. در همین زمینه رهبر انقلاب به نمونه‌های فراوانی از جوانان مؤمن و فداکار در دوران دفاع مقدس اشاره کرده‌اند که با وجود استعدادها و توانایی‌های علمی و هنری، زندگی خود را در راه دفاع از اسلام و میهن فدا کردند. ایشان می‌فرمایند: انگیزه‌ی فداکاری در راه خدا و شهادت در این راه، در سطوح گوناگون در جامعه‌ی ما رواج و گسترش داشته؛ این خیلی مطلب مهمی است. استاد دانشگاه

میرود شهید میشود، هنرمند میرود شهید میشود، دانشجو میرود شهید می شود. بسیاری از این نامآوران عرصهی دفاع مقدّس ما - که نامهای شان زینتب خش خیابانهای ما و مراکز ما و عکس های شان زینتب خش محیط های زندگی ما است - یا اغلب شان، دانشجویانی بودند؛ بعضی از اینها حقیقتاً نوابغ بودند؛ هنرمندانی بودند، معلّمانی بودند، اساتیدی بودند؛ رفتند و جان خودشان و عمر خودشان را - ارزشمندترین چیزی که انسان از امور مادی در اختیار دارد یعنی زندگی خودشان را - در راه خدا، در راه اهداف، هدیه کردند، تقدیم کردند؛ این بسیار مهم است. ۲۷/۱۱/ ۱۳۹۳

بیانات در دیدار اعضای ستادهای «کنگره شهدای امور تربیتی»، «کنگره شهدای دانشجو»، و «کنگره شهدای هنرمند»

این سخنان نشان می دهد که حقیقت شهادت در اندیشه رهبر انقلاب، پیوندی عمیق با آگاهی و انتخاب دارد. شهیدان افرادی عادی نبودند که از سر اجبار یا ناآگاهی به میدان نبرد رفته باشند؛ بلکه بسیاری از آنان از نخبگان علمی، فرهنگی و اجتماعی جامعه بودند که با بصیرت کامل و شناخت دقیق از شرایط زمانه، راه ایثار و فداکاری را برگزیدند.

از همین رو، شهادت در نگاه اسلامی نشانه ای از ضعف یا شکست نیست، بلکه بیانگر قدرت روحی و معنوی انسان است. انسانی که به مرتبه ای از ایمان و یقین رسیده است که حاضر می شود بزرگترین سرمایه خود یعنی

جان خویش را در راه خدا تقدیم کند، به بالاترین درجات کمال انسانی دست یافته است. چنین انسانی نه تنها در پیشگاه الهی دارای مقام والایی است، بلکه در جامعه نیز به عنوان الگویی الهامبخش برای دیگران شناخته می‌شود.

یکی دیگر از ابعاد مهم حقیقت شهادت، تأثیر اجتماعی و تاریخی آن است. در بسیاری از مقاطع تاریخ اسلام، خون شهیدان موجب بیداری جامعه و شکل‌گیری حرکتهای بزرگ اجتماعی شده است.

حادثه عاشورا نمونه‌ای برجسته از این حقیقت است؛ واقعه‌ای که با گذشت قرن‌ها همچنان الهامبخش مبارزه با ظلم و دفاع از عدالت در سراسر جهان است. رهبر انقلاب نیز بارها تأکید کرده‌اند که فرهنگ شهادت ریشه در همین سنت بزرگ اسلامی دارد و ملت ایران نیز در انقلاب اسلامی و دفاع مقدس از همین الگو الهام گرفته است.

در این چارچوب، شهادت نه تنها یک ارزش فردی، بلکه سرمایه‌ای بزرگ برای جامعه به شمار می‌رود. جامعه‌ای که در آن انسان‌هایی حاضر باشند برای دفاع از حق و عدالت از جان خود بگذرند، هرگز دچار ذلت و تسلیم نخواهد شد. چنین جامعه‌ای از روحیه مقاومت و پایداری برخوردار است و می‌تواند در برابر تهدیدها و فشارهای گوناگون ایستادگی کند.

رهبر معظم انقلاب در بیانات خود بارها به این حقیقت اشاره کرده‌اند که اگر روحیه ایثار و شهادت در میان مردم ایران وجود نداشت، انقلاب اسلامی نمی‌توانست در برابر دشمنی‌ها و توطئه‌های فراوان دوام بیاورد.

فداکاری شهیدان و ایثارگران در سال‌های نخست انقلاب و دوران دفاع مقدس، عامل اصلی حفظ استقلال و عزت کشور بوده است. آنان با نثار جان خود نشان دادند که دفاع از ارزش‌های الهی و انسانی نیازمند فداکاری و از خودگذشتگی است. همچنین در نگاه رهبر انقلاب، شهادت دارای پیوندی عمیق با ایمان و معنویت است. انسانی که به مقام شهادت می‌رسد، در حقیقت به مرحله‌ای از ایمان رسیده است که دنیا و متعلقات مادی آن نمی‌تواند او را از انجام وظیفه الهی باز دارد. چنین انسانی زندگی دنیوی را وسیله‌ای برای رسیدن به رضای الهی می‌داند و آماده است در راه

تحقق ارزش‌های الهی از همه چیز بگذرد. در این مسیر، یاد و نام شهیدان نیز نقش مهمی در تداوم این فرهنگ دارد. شهیدان با فداکاری خود راهی را گشودند که نسل‌های بعدی می‌توانند از آن الهام بگیرند. یاد آنان یادآور ارزش‌هایی همچون ایمان، شجاعت، مسئولیت‌پذیری و فداکاری است و می‌تواند جامعه را در مسیر درست هدایت کند.

در مجموع می‌توان گفت که حقیقت شهادت در منظومه فکری رهبر معظم انقلاب اسلامی، مفهومی عمیق و چندبعدی است که ابعاد فردی، اجتماعی، فرهنگی و معنوی را در بر می‌گیرد. شهیدان در این نگاه، انسان‌هایی هستند که با آگاهی و ایمان، جان خود را در راه خدا و برای دفاع از ارزش‌های الهی تقدیم کرده‌اند و با این عمل، الگویی ماندگار برای جامعه انسانی به جای گذاشته‌اند.

شهادت در این منظومه فکری نه تنها نشانه‌ای از اوج ایمان و اخلاص فردی است، بلکه عاملی مهم در حفظ هویت دینی و انقلابی جامعه به شمار می‌رود. جامعه‌ای که فرهنگ شهادت در آن زنده باشد، همواره از روحیه مقاومت، امید و حرکت برخوردار خواهد بود و می‌تواند با تکیه بر ایمان و اراده جمعی، مسیر عزت و پیشرفت خود را ادامه دهد.

شک ندارم که خون پیراهن
سُرخِ پرچم طهور شود

فصل دوم: جایگاه شهدا در اسلام و جامعه اسلامی

در فرهنگ اسلامی، شهیدان از جایگاهی بسیار والا و ممتاز برخوردارند. قرآن کریم در آیات متعدد از مقام بلند شهیدان سخن گفته و آنان را زنده و برخوردار از نعمت‌های الهی معرفی کرده است. این نگاه قرآنی نشان می‌دهد که شهادت نه تنها پایان زندگی دنیوی انسان نیست، بلکه آغاز حیاتی برتر و جاودانه در پیشگاه خداوند متعال است. از همین رو، در تعالیم اسلامی همواره از شهیدان به عنوان انسان‌هایی برگزیده و مورد لطف ویژه الهی یاد شده است.

در منظومه فکری رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت‌الله العظمی امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، شهیدان به عنوان ستون‌های استوار عزت و استقلال جامعه اسلامی معرفی می‌شوند. ایشان بارها در سخنان خود تأکید کرده‌اند که اگر فداکاری شهیدان و ایثارگری رزمندگان نبود، انقلاب اسلامی و نظام جمهوری اسلامی ایران نمی‌توانست در برابر دشمنی‌ها و فشارهای گوناگون پایدار بماند. خون شهیدان، عامل استحکام و تداوم مسیر انقلاب اسلامی بوده و نقش تعیین‌کننده‌ای در حفظ هویت دینی و ملی ملت ایران داشته است. در همین زمینه ایشان در یکی از بیانات خود به نقش اساسی فداکاری‌ها و شهادت‌طلبی‌ها در حفظ نظام اسلامی اشاره کرده و

می‌فرمایند: اگر این شهادت ها نبود، اگر این فداکاری‌ها نبود، این نظام باقی نمی‌ماند؛ این نهال، مورد تهاجم طوفان‌های سخت بود.

علّت اینکه این نظام باقی ماند و این نهال از بین نرفت و بحمدالله به این درخت تناور تبدیل شد، فداکاری‌ها و ایثارگری‌ها و شهادت‌طلبی‌ها و وارد میدان‌شدن‌ها بود؛ این را باید نگه داشت. ۱۵/۰۹/۱۳۹۵

بیانات در دیدار اعضای ستاد بزرگداشت چهار هزار شهید استان گلستان
این سخنان به روشنی نشان می‌دهد که در نگاه رهبر انقلاب، شهیدان نه تنها قهرمانان فردی یا چهره‌های برجسته تاریخ هستند، بلکه نقش بنیادینی در شکل‌گیری و استمرار حیات اجتماعی و سیاسی جامعه اسلامی دارند.

فداکاری آنان سبب شد که انقلاب اسلامی در برابر انواع توطئه‌ها، فشارهای سیاسی، تحریم‌ها و جنگ تحمیلی مقاومت کند و مسیر خود را با قدرت ادامه دهد. در حقیقت، شهیدان با نثار جان خود، امنیت، استقلال و عزت جامعه را تضمین کرده‌اند.

جایگاه شهدا در اسلام و جامعه اسلامی

اگر جوانان مؤمن و فداکار در دوران دفاع مقدس و دیگر عرصه‌های دفاع از انقلاب اسلامی به میدان نمی‌آمدند و با روحیه‌ای سرشار از ایمان و ایثار از کشور دفاع نمی‌کردند، بی‌تردید سرنوشت ملت ایران به گونه‌ای دیگر رقم می‌خورد. شهیدان با نثار جان خود راه عزت و استقلال را برای جامعه اسلامی هموار کردند و نشان دادند که دفاع از حق و عدالت نیازمند فداکاری و از خودگذشتگی است.

در نگاه رهبر معظم انقلاب، شهیدان نه تنها حافظان مرزهای جغرافیایی کشور، بلکه پاسداران هویت دینی و فرهنگی جامعه نیز هستند. آنان با فداکاری خود اجازه ندادند که ارزش‌های اسلامی و آرمان‌های انقلاب اسلامی در برابر فشارها و تهدیدهای دشمنان تضعیف شود. از همین رو، جایگاه شهیدان در جامعه اسلامی جایگاهی بی‌بدیل و بسیار رفیع است.

رهبر انقلاب در بیانات خود بارها تأکید کرده‌اند که شهیدان سرمایه‌های معنوی ملت ایران هستند و یاد و نام آنان باید همواره در جامعه زنده نگه داشته شود. به باور ایشان، جامعه‌ای که قدر شهیدان خود را بداند و یاد آنان را گرامی بدارد، از هویت و مسیر اصیل خود فاصله نخواهد گرفت. ایشان در یکی از دیدارهای خود با خانواده‌های شهدا می‌فرمایند:

"شهدا حق بزرگی بر گردن ما دارند. اگر فداکاری آنها نبود، امروز کشور ما از استقلال و امنیت برخوردار نبود. این عزت و اقتدار ملی مرهون خون پاک شهیدان است." ۲۶/۰۹/۱۳۹۸

بیانات در دیدار خانواده‌های شهدا

این بیان نشان می‌دهد که در نگاه رهبر انقلاب، امنیت و عزت امروز جامعه اسلامی نتیجه مستقیم ایثار و فداکاری شهیدان است. آنان با گذشتن از جان خود، بزرگترین سرمایه انسانی را در راه دفاع از دین، میهن و ارزش‌های الهی تقدیم کردند و به همین دلیل جامعه اسلامی همواره خود را مدیون آنان می‌داند.

از سوی دیگر، شهیدان در فرهنگ اسلامی به عنوان الگوهای برجسته اخلاقی و معنوی شناخته می‌شوند. زندگی آنان سرشار از ایمان، اخلاص، شجاعت و مسئولیت‌پذیری است و همین ویژگی‌ها آنان را به الگوهایی الهام‌بخش برای نسل‌های بعد تبدیل کرده است. جوانان با مطالعه زندگی شهیدان می‌توانند با ارزش‌هایی چون فداکاری، صداقت، ایثار و وفاداری به آرمان‌های الهی آشنا شوند.

رهبر معظم انقلاب در تبیین این نقش الگویی شهیدان می‌فرمایند:

"نام شهیدان و یاد شهیدان باید زنده بماند؛ زیرا این یاد و این نام، برای ملت ما الهام‌بخش است و می‌تواند روحیه ایستادگی و مقاومت را در جامعه زنده نگه دارد." ۲۲/۱۲/۱۳۹۶ _ بیانات در دیدار دست‌اندرکاران کنگره ملی شهدای استان سیستان و بلوچستان

در این نگاه، شهیدان تنها متعلق به گذشته نیستند، بلکه حضور معنوی آنان در جامعه همچنان ادامه دارد. یاد آنان همچون چراغی روشن مسیر حرکت جامعه را روشن می‌کند و به مردم یادآوری می‌کند که برای حفظ ارزش‌ها و استقلال کشور باید همواره آماده فداکاری و مقاومت باشند.

جایگاه شهیدان در جامعه اسلامی همچنین با احترام و تکریم خانواده‌های آنان پیوندی عمیق دارد. خانواده‌های شهدا با صبر و استقامت خود نقش بزرگی در تداوم فرهنگ ایثار و شهادت ایفا کرده‌اند. پدران، مادران و

همسران شهدا با وجود تحمل سختی‌های فراوان، با ایمان و استقامت از راهی که عزیزانشان انتخاب کرده‌اند دفاع کرده‌اند و این خود جلوه‌ای از همان روحیه ایثار و فداکاری است. رهبر انقلاب در دیدارهای متعدد با خانواده‌های شهدا، صبر و استقامت آنان را بسیار ارزشمند دانسته و آن را نشانه‌ای از ایمان عمیق این خانواده‌ها معرفی کرده‌اند. ایشان می‌فرمایند: صبری که پدر شهید و مادر شهید و همسر شهید برای شهادت فرزندشان کرده‌اند - که انسان وقتی شرح حال اینها را می‌خواند میبیند چه صبری کرده‌اند - این صبر بالاترین صبرها است. خدای متعال در مورد افراد صابر می‌فرماید: **أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَ رَحْمَةٌ**.

۰۴/۰۴/۱۴۰۲ _ بیانات در دیدار خانواده‌های شهدا

این سخنان نشان می‌دهد که در فرهنگ اسلامی، خانواده‌های شهدا نیز از جایگاهی والا برخوردارند؛ زیرا آنان با صبر و ایمان خود ادامه‌دهنده راه شهیدان هستند و با استقامت خود به جامعه درس پایداری و ایمان می‌دهند.

از منظر اجتماعی نیز شهیدان نقشی مهم در شکل‌گیری روحیه همبستگی و وحدت در جامعه دارند. یاد شهیدان مردم را به ارزش‌های مشترک و آرمان‌های بزرگ ملی و دینی پیوند می‌دهد. هنگامی که جامعه به یاد فداکاری‌های شهیدان می‌افتد، احساس مسئولیت و همبستگی در میان مردم تقویت می‌شود و این امر به استحکام بنیان‌های اجتماعی جامعه کمک می‌کند.

رهبر معظم انقلاب بارها تأکید کرده‌اند که ملت ایران باید قدر این سرمایه بزرگ معنوی را بداند. اگر جامعه‌ای نسبت به شهیدان خود بی‌تفاوت شود، به تدریج از ارزش‌ها و آرمان‌های اصیل خود فاصله خواهد گرفت. اما جامعه‌ای که یاد شهیدان را گرامی بدارد، همواره از روحیه امید، مقاومت و عزت برخوردار خواهد بود.

در مجموع می‌توان گفت که شهیدان در اسلام و به‌ویژه در منظومه فکری رهبر معظم انقلاب اسلامی، جایگاهی بسیار رفیع و تعیین‌کننده دارند. آنان نه تنها در پیشگاه الهی دارای مقامی والا هستند، بلکه در حیات اجتماعی و فرهنگی جامعه نیز نقشی بنیادین ایفا می‌کنند.

شهیدان با فداکاری خود راه عزت و استقلال را برای ملت‌ها هموار می‌کنند و با زندگی و مرگ خود الگویی ماندگار برای نسل‌های آینده به جا می‌گذارند.

از این رو، تکریم شهیدان و زنده نگه داشتن یاد و نام آنان وظیفه‌ای مهم برای جامعه اسلامی است. این کار نه تنها ادای دینی به فداکاری‌های آنان است، بلکه عاملی مهم در حفظ هویت دینی، تقویت روحیه مقاومت و تداوم مسیر انقلاب اسلامی به شمار می‌رود.

جامعه‌ای که به شهیدان خود احترام بگذارد و از آرمان‌های آنان پاسداری کند، همواره در مسیر عزت، استقلال و پیشرفت گام خواهد برداشت.

ملت بزرگ ایران
خود را و همت و هویت خود را
بر بخ دشمنان کشید

فصل سوم : فرهنگ ایثار و شهادت در انقلاب اسلامی

انقلاب اسلامی ایران از آغاز شکل‌گیری خود با مفاهیمی چون ایثار، فداکاری و شهادت پیوندی عمیق داشته است. این انقلاب نه صرفاً یک تحول سیاسی، بلکه حرکتی فرهنگی و معنوی بود که بر پایه ایمان دینی، عدالت‌خواهی و روحیه فداکاری مردم شکل گرفت. یکی از مهم‌ترین عناصر هویتی این انقلاب، فرهنگ ایثار و شهادت است؛ فرهنگی که ریشه در تعالیم اسلامی و به‌ویژه در نهضت عاشورای حسینی دارد و در طول تاریخ الهام‌بخش مبارزه با ظلم و دفاع از حق بوده است.

در منظومه فکری رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت الله العظمی امام خامنه ای (مدظله العالی)، فرهنگ شهادت یکی از مهم ترین سرمایه های معنوی انقلاب اسلامی به شمار می آید. ایشان در بیانات متعدد خود تأکید کرده اند که روحیه ایثار و آمادگی برای فداکاری در راه خدا، عامل اصلی پیروزی انقلاب اسلامی و تداوم آن در برابر تهدیدها و فشارهای دشمنان بوده است. این فرهنگ موجب شد که ملت ایران در مقاطع حساس تاریخ معاصر خود، به ویژه در دوران دفاع مقدس، با ایمان و اراده ای راسخ در برابر دشمنان ایستادگی کند.

در همین زمینه رهبر انقلاب با اشاره به گستردگی روحیه فداکاری در میان اقشار مختلف جامعه می فرمایند:

انگیزی فداکاری در راه خدا و شهادت در این راه، در سطوح گوناگون در جامعه ی ما رواج و گسترش داشته؛ این خیلی مطلب مهمی است. استاد دانشگاه میرود شهید میشود، هنرمند میرود شهید میشود، دانشجو میرود شهید میشود. بسیاری از این نامآوران عرصهی دفاع مقدس ما - که نامهایشان زینتبخش خیابانهای ما و مراکز ما و عکسهایشان زینتبخش محیطهای زندگی ما است - یا اغلبشان، دانشجویانی بودند؛ بعضی از اینها حقیقتاً نوابغ بودند؛ هنرمندانی بودند، معلمان بودند، اساتیدی بودند؛ رفتند و جان خودشان و عمر خودشان را - ارزشمندترین چیزی که انسان از

امور مادی در اختیار دارد یعنی زندگی خودشان را - در راه خدا، در راه اهداف، هدیه کردند، تقدیم کردند؛ این بسیار مهم است. ۲۷/۱۱/۱۳۹۳

بیانات در دیدار اعضای ستادهای «کنگره شهدای امور تربیتی»، «کنگره شهدای دانشجوی» و «کنگره شهدای هنرمند»

این بیان نشان می‌دهد که فرهنگ ایثار و شهادت در انقلاب اسلامی محدود به گروه خاصی از جامعه نبوده است، بلکه در میان اقشار مختلف مردم گسترش یافته است. استادان دانشگاه، دانشجویان، هنرمندان

فرهنگ ایثار و شهادت در انقلاب اسلامی

فرهنگ ایثار و شهادت در انقلاب اسلامی ایران، تنها به دوران جنگ تحمیلی محدود نمی‌شود، بلکه به عنوان یک فرهنگ زنده و پویا در حیات اجتماعی و فرهنگی جامعه اسلامی حضور دارد. این فرهنگ، روحیه‌ای است که مردم را به فداکاری در راه ارزش‌های الهی، دفاع از استقلال کشور و حمایت از مظلومان فرا می‌خواند. در نگاه رهبر معظم انقلاب اسلامی، این فرهنگ یکی از بزرگترین ذخایر معنوی ملت ایران است که باید همواره حفظ و تقویت شود. انقلاب اسلامی از آغاز بر پایه ایمان مردم و آمادگی آنان برای فداکاری در راه خدا شکل گرفت. بسیاری از جوانان مؤمن و انقلابی در سال‌های مبارزه با رژیم پهلوی و سپس در دوران دفاع مقدس، با روحیه‌ای الهام‌گرفته از تعالیم اسلامی و نهضت

عاشورا، جان خود را در راه دفاع از اسلام و میهن تقدیم کردند. این فداکاری‌ها نشان داد که فرهنگ شهادت در میان ملت ایران ریشه‌ای عمیق دارد و می‌تواند جامعه را در مسیر مقاومت و عزت هدایت کند.

رهبر انقلاب در بیانات خود بارها به نقش این فرهنگ در استحکام انقلاب اسلامی اشاره کرده‌اند و آن را عامل اصلی پایداری ملت ایران در برابر دشمنی‌ها دانسته‌اند. ایشان می‌فرمایند: "اگر این شهادتها نبود، اگر این فداکاری‌ها نبود، این نظام باقی نمی‌ماند؛ این نهال، مورد تهاجم طوفان‌های سخت بود. علت اینکه این نظام باقی ماند و این نهال از بین نرفت و بحمدالله به این درخت تناور تبدیل شد، فداکاری‌ها و ایثارگری‌ها و شهادت طلبی‌ها و واردمیدان شدن‌ها بود؛ این را باید نگه داشت." ۱۵/۰۹/۱۳۹۵

بیانات در دیدار اعضای ستاد بزرگداشت چهارهزار شهید استان گلستان
این سخنان نشان می‌دهد که فرهنگ ایثار و شهادت نه تنها در پیروزی انقلاب اسلامی نقش داشته، بلکه در حفظ و استمرار آن نیز نقشی اساسی ایفا کرده است.

ملت ایران با تکیه بر همین روحیه توانست در برابر جنگ تحمیلی هشت‌ساله و انواع فشارهای سیاسی و اقتصادی مقاومت کند و استقلال و عزت خود را حفظ نماید.

یکی از ویژگی‌های مهم فرهنگ شهادت در انقلاب اسلامی، پیوند عمیق آن با ایمان دینی و ارزش‌های معنوی است. شهیدان انقلاب اسلامی افرادی بودند که با باور عمیق به خداوند و ایمان به حقانیت راه خود، آماده بودند تا از همه دارایی‌های دنیوی خود بگذرند. آنان زندگی را فرصتی برای خدمت به اسلام و جامعه اسلامی می‌دانستند و هنگامی که دفاع از دین و میهن نیازمند فداکاری بود، با شجاعت و اخلاص به میدان آمدند.

در این میان، دفاع مقدس به عنوان یکی از مهم‌ترین عرصه‌های تجلی فرهنگ ایثار و شهادت در تاریخ معاصر ایران شناخته می‌شود. در سال‌های جنگ تحمیلی، جوانان بسیاری از سراسر کشور با انگیزه‌ای الهی راهی جبهه‌های نبرد شدند.

بسیاری از آنان دانش‌آموزان، دانشجویان، کارگران، کشاورزان و افراد عادی جامعه بودند که با وجود سن کم یا امکانات محدود، آماده بودند جان خود را در راه دفاع از کشور و آرمان‌های انقلاب فدا کنند.

رهبر معظم انقلاب در تبیین این حقیقت بارها تأکید کرده‌اند که فرهنگ شهادت در جامعه اسلامی، نقطه مقابل فرهنگ فردگرایی و مادی‌گرایی در تمدن غربی است. در فرهنگ مادی، انسان تنها به منافع شخصی و رفاه فردی می‌اندیشد؛ اما در فرهنگ اسلامی، انسان مؤمن حاضر است برای سعادت جامعه و دفاع از ارزش‌های الهی از منافع شخصی خود

بگذرد. این روحیه ایثار و فداکاری در دوران دفاع مقدس به روشنی دیده شد. جوانانی که می‌توانستند زندگی آرام و معمولی داشته باشند، با انتخابی آگاهانه راه جبهه را برگزیدند و در سخت‌ترین شرایط از کشور خود دفاع کردند. بسیاری از آنان به مقام شهادت رسیدند و نامشان برای همیشه در تاریخ انقلاب اسلامی جاودانه شد.

در نگاه رهبر انقلاب، یاد و نام این شهیدان باید همواره در جامعه زنده نگه داشته شود؛ زیرا آنان با فداکاری خود مسیر عزت و استقلال ملت ایران را هموار کردند. بزرگداشت شهیدان و انتقال فرهنگ ایثار و شهادت به نسل‌های آینده، وظیفه‌ای مهم برای جامعه اسلامی است. اگر این فرهنگ

به درستی حفظ و ترویج شود، می‌تواند روحیه مقاومت و امید را در جامعه تقویت کند و مانع از نفوذ فرهنگ‌های بیگانه و مادی‌گرایانه شود. از سوی دیگر، فرهنگ شهادت تنها به میدان جنگ محدود نمی‌شود. در هر زمان و شرایطی ممکن است انسان‌هایی برای دفاع از حق و عدالت از جان خود بگذرند. این حقیقت نشان می‌دهد که فرهنگ شهادت یک فرهنگ زنده و جاری در زندگی جامعه اسلامی است و می‌تواند در عرصه‌های مختلف اجتماعی، فرهنگی و حتی علمی و اقتصادی الهام‌بخش باشد.

رهبر انقلاب در بیانات خود تأکید کرده‌اند که ملت ایران باید این فرهنگ را به عنوان یک سرمایه بزرگ ملی و اسلامی حفظ کند. اگر روحیه ایثار و فداکاری در جامعه تضعیف شود، دشمنان می‌توانند با ابزارهای مختلف فرهنگی و سیاسی بر جامعه تأثیر بگذارند؛ اما جامعه‌ای که فرهنگ شهادت در آن زنده باشد، همواره از قدرت معنوی و اراده‌ای استوار برخوردار خواهد بود.

در حقیقت، فرهنگ ایثار و شهادت به ملت ایران آموخت که برای دستیابی به استقلال و عزت باید هزینه پرداخت و در برابر سختی‌ها ایستادگی کرد. این فرهنگ سبب شد که ملت ایران در برابر تهدیدها و فشارهای مختلف تسلیم نشود و با تکیه بر ایمان و اراده جمعی، مسیر پیشرفت و استقلال خود را ادامه دهد.

به همین دلیل است که رهبر معظم انقلاب بارها تأکید کرده‌اند که حفظ یاد شهیدان و ترویج فرهنگ شهادت، یک وظیفه مهم فرهنگی و اجتماعی است. نسل‌های جدید باید با زندگی، آرمان‌ها و فداکاری‌های شهیدان آشنا شوند تا بدانند که عزت و امنیت امروز جامعه مرهون ایثار کسانی است که با ایمان و اخلاص در راه خدا از جان خود گذشتند.

در مجموع می‌توان گفت که فرهنگ ایثار و شهادت یکی از مهم‌ترین ارکان هویتی انقلاب اسلامی ایران است. این فرهنگ که ریشه در تعالیم اسلام و الگوی عاشورا دارد، در انقلاب اسلامی و دوران دفاع مقدس جلوه‌ای تازه یافت و به عنوان نیرویی الهام‌بخش در جامعه ایرانی تثبیت شد. شهیدان با فداکاری خود این فرهنگ را در عمل به نمایش گذاشتند و نشان دادند که ایمان و ایثار می‌تواند سرنوشت یک ملت را تغییر دهد.

از این رو، تداوم انقلاب اسلامی و حفظ هویت دینی و انقلابی جامعه، تا حد زیادی به زنده نگه داشتن همین فرهنگ وابسته است. هرچه جامعه اسلامی بیشتر به ارزش‌های ایثار، فداکاری و شهادت توجه کند، توانایی بیشتری برای مقابله با چالش‌ها و حرکت در مسیر پیشرفت و عدالت خواهد داشت.

قدرت مادران شهدا به خاطر ایمان شان است

بعضیها دو، سه یا چهار فرزندشان به شهادت رسیدند. این، چه نیرویی است که به زنی که فرزند خودش را عاشقانه دوست میدارد، آنچنان قوتی میبخشد که در مقابل شهادت فرزند یا فرزنداناش چنین قدرتی را از خود نشان میدهد؟ این، از ایمان است.

فصل چهارم: ضرورت زنده نگه داشتن یاد شهدا

۱. یاد شهدا؛ نیاز اساسی کشور

در منظومه فکری اسلام ناب و نیز در گفتمان انقلاب اسلامی، شهدا صرفاً چهره‌هایی تاریخی یا نام‌هایی بر صفحات سنگ و کاغذ نیستند؛ بلکه ستون‌های معنوی جامعه‌اند که بقای ارزش‌ها و جهت‌گیری ملت را تضمین می‌کنند. از این رو، زنده نگه داشتن یاد شهدا از جنس «وظیفه‌ای تشریفاتی» نیست، بلکه یک نیاز راهبردی برای کشور و آینده آن به شمار می‌آید. رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت‌الله‌العظمی امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) با صراحتی کم‌نظیر، ضرورت این موضوع را هم برای مؤمنان و هم برای کسانی که لزوماً خود را بسیار متدین نمی‌دانند، مطرح می‌کنند. ایشان می‌فرمایند: "من عقیده‌ی راسخ دارم بر اینکه یکی از نیازهای اساسی کشور، زنده نگه داشتن نام شهدا است؛ این یک نیازی است که ما - چه آدمهای مقدس‌مآب و متدینی باشیم؛ چه آدمهایی باشیم که خیلی هم مقدس‌مآب نیستیم، اما به سرنوشت این کشور و به سرنوشت این مردم علاقه‌مندیم - هر جور که فکر بکنید، بزرگداشت شهدا برای آینده‌ی این کشور، حیاتی و ضروری است." ۲۷/۱۱/۱۳۹۳

بیانات در دیدار اعضای ستادهای «کنگره شهدای امور تربیتی»، «کنگره شهدای دانشجو»، و «کنگره شهدای هنرمند»

این کلام، روشن می‌کند که موضوع «یاد شهدا» به یک گروه خاص محدود نیست؛ بلکه سرمایه مشترک ملی و دینی است. وقتی جامعه‌ای یاد شهیدان را زنده نگه می‌دارد، ناخودآگاه به سمت معنابخشی به زندگی، بازتعریف اولویت‌ها و حفظ هویت خود حرکت می‌کند. در واقع، یاد شهدا مانند یک «محرک اخلاقی و معرفتی» عمل می‌کند تا جامعه به سمت بی‌تفاوتی و فراموشی نرود؛ زیرا فراموشی، همان چیزی است که دشمنان اغلب در پی آن‌اند: سست کردن پیوند نسل امروز با آرمان‌های گذشته.

۲. بزرگداشت شهدا؛ ادامه حرکت جهادی و ادامه شهادت

از نگاه رهبر انقلاب، بزرگداشت شهدا تنها یادبود نیست. بزرگداشت شهدا «ادامه مسیر» است. ایشان در بیان دیگری، رابطه میان برگزاری جلسات

بزرگداشت و استمرار روحیه جهاد را تبیین کرده و نتیجه بی‌توجهی به تکرار نام شهدا را نشان می‌دهند: جلسات بزرگداشت، ادامه‌ی حرکت جهادی و ادامه‌ی شهادت است. اگر نام شهیدان ما تکرار نمیشد، تجلیل نمیشدند و احترام به آنها و خانواده‌های آنها در جامعه‌ی ما به‌صورت یک فرهنگ در نمی‌آمد - که خوشبختانه به‌صورت فرهنگ درآمده - امروز بسیاری از این یادهای ارزشمند و گرانبها فراموش شده بود. ۲۷/۱۱/۱۳۹۳ _بیانات در دیدار اعضای ستادهای «کنگره شهدای امور تربیتی»، «کنگره شهدای دانشجوی»، و «کنگره شهدای هنرمند»

پس اگر بزرگداشت شهدا در جامعه استمرار نیابد، فرهنگ شهادت رفته‌رفته کارکرد خود را از دست می‌دهد. آنچه سرمایه بزرگ ملت به شمار می‌آید - یعنی «تجربه تاریخی ایثار» - بدون تکرار و یادآوری، تبدیل به خاطره‌ای دور می‌شود. در این صورت، جامعه به تدریج از آموزه‌های آن تجربه فاصله می‌گیرد و در نتیجه، در برابر فشارها و فتنه‌های جدید، مقاومتش کاهش می‌یابد.

نکته مهم دیگر این است که در نگاه انقلاب اسلامی، «تجلیل از خانواده شهدا» بخشی از همین استمرار است. این احترام، صرفاً احساسات انسانی نیست؛ بلکه یک سازوکار تربیتی است. وقتی جامعه می‌پذیرد که خانواده شهیدان نیز ادامه‌دهندگان راه آنان هستند، الگوی ایثار اجتماعی در جامعه

تثبیت می‌شود و به یک «فرهنگ» تبدیل می‌گردد. از همین رو، رهبر انقلاب با تأکید بر مسئولیت عمومی مردم در حفظ نام شهدا، هشدار می‌دهند که نباید اجازه داد این یاد از جامعه رخت بر بندد یا کهنه شود: نباید بگذارید نام شهدا و یاد شهدا فراموش بشود یا در جامعه‌ی ما کهنه بشود؛ روزبه‌روز باید یاد شهدا و تکرار نام شهدا و نکته‌یابی و نکته‌سنجی زندگی شهدا در جامعه‌ی ما رواج پیدا کند. ۲۷/۱۱/۱۳۹۳

بیانات در دیدار اعضای ستادهای «کنگره شهدای امور تربیتی»، «کنگره شهدای دانشجو»، و «کنگره شهدای هنرمند»

بنابراین، وظیفه جامعه فقط «یاد کردن» نیست؛ بلکه «نکته‌یابی و نکته‌سنجی» است. یعنی نسل جدید باید از زندگی شهدا فقط روایت ظاهری نگیرد، بلکه به سراغ فهم عمیق‌تر انتخاب‌ها، ایمان، شیوه تصمیم‌گیری، سبک زندگی و جهت‌گیری اخلاقی آنان برود. اگر چنین فهمی ایجاد شود، یاد شهدا به یک پدیده زنده و تاثیرگذار تبدیل می‌شود، نه یک مراسم گذرا.

۳. فرهنگ شهادت؛ نقطه مقابل فردگرایی مادی

یکی از بنیادهای نظری و تمدنی زنده نگه داشتن یاد شهدا، نسبت آن با «فرهنگ» در جامعه است. شهادت، صرفاً رفتن به میدان جنگ یا پایان

یک زندگی نیست؛ بلکه حامل یک سبک فکری و اخلاقی برای زیست جمعی است. در این چارچوب، رهبر معظم انقلاب مفهوم «فرهنگ شهادت» را به عنوان الگویی در برابر فرهنگ فردگرایی غربی معرفی می‌کنند: فرهنگ شهادت یعنی فرهنگ تلاش کردن با سرمایه‌گذاری از خود برای اهداف بلندمدت مشترک بین همه‌ی مردم؛ که البته در مورد ما آن اهداف، مخصوص ملت ایران هم نیست، برای دنیای اسلام بلکه برای جهان بشریت است. این فرهنگ در جامعه‌ای اگر جا افتاد، درست نقطه‌ی مقابل فرهنگ فردگرایی غربی امروز است که همه‌چیز را برای خود و با محاسبه‌ی شخصی می‌سنجند. ۲۷/۱۱/۱۳۹۳

بیانات در دیدار اعضای ستادهای کنگره شهادی امور تربیتی

این تحلیل، نشان می‌دهد که چرا زنده نگه داشتن یاد شهدا فقط یک فعالیت فرهنگی نیست، بلکه یک «مبارزه نرم برای جهت‌دهی به ارزش‌ها» است. اگر جامعه تحت تأثیر فرهنگ فردگرایی قرار بگیرد، افراد به جای اینکه خود را بخشی از یک هدف بزرگتر ببینند، به محاسبات شخصی، منافع کوتاه‌مدت و رفاه فردی بسنده می‌کنند. در چنین فضایی، روحیه ایثار ضعیف می‌شود و جامعه از ظرفیت مقاومت و همکاری جمعی تهی‌تر می‌گردد. اما فرهنگ شهادت چگونه شکل می‌گیرد؟ با یاد کردن و با برنامه‌ریزی برای انتقال ارزش‌ها. وقتی نام شهدا در ذهن‌ها زنده می‌ماند

و شخصیت‌های واقعی آن‌ها معرفی می‌شود، جامعه به تدریج می‌آموزد که «سرمایه‌گذاری از خود» یک ارزش است؛ یعنی انسان خود را در مسیر هدف‌های مشترک معنا می‌کند. این نگاه، جامعه را از انزوا بیرون می‌برد و به هم‌افزایی اجتماعی می‌رساند. از این جهت، زنده نگه داشتن یاد شهدا راهی برای تقویت «اخلاق مسئولیت‌پذیر» است. چون شهید، صرفاً قهرمان نظامی نیست؛ او یک انسان جهت‌دار است که زندگی را برای خدا و برای حقیقت معنا کرده و در لحظه سخت، «آگاهانه» از خود می‌گذرد. اگر این تصویر در ذهن جامعه باقی بماند، نسل جدید نیز در مواجهه با مسائل اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی، معیار انتخاب‌هایش را بهتر پیدا می‌کند.

۴. کارکردهای تربیتی و اجتماعی زنده نگه داشتن یاد شهدا

وقتی جامعه یاد شهدا را زنده نگه می‌دارد، چند اتفاق مهم رخ می‌دهد: حفظ هویت و جهت‌گیری معنوی: جامعه با تکیه بر الگوهای شهدا، ارزش‌های دینی خود را فراموش نمی‌کند. در نتیجه، مسیر اجتماعی روشن می‌ماند. تقویت روحیه مقاومت: یاد شهدا به مردم یادآوری می‌کند که شکست، پایان راه نیست؛ بلکه می‌تواند آغاز حرکت باشد.

الگوسازی برای نسل جدید: معرفی نکته‌های زندگی شهدا، امکان تربیت عملی نوجوانان و جوانان را فراهم می‌کند.

تبدیل مراسم به فرهنگ: طبق بیان رهبر انقلاب، اگر تجلیل‌ها مستمر باشد، احترام‌ها به یک فرهنگ تبدیل می‌شود و از خطر فراموشی مصون می‌ماند. تقویت پیوند اجتماعی با خانواده شهدا: وقتی خانواده شهدا به عنوان بخشی از فرهنگ ایثار دیده شوند، جامعه یک سرمایه اخلاقی و انسانی بزرگ‌تر پیدا می‌کند. بنابراین، زنده نگه داشتن یاد شهدا، هم بُعد معرفتی دارد و هم بعد اخلاقی و اجتماعی.

ما به ارادت و اخلاص به خانواده‌های شهیدان افتخار میکنیم
و معتقدیم شهدا در خط مقدم حرکت کردند
و پشت سر آنها بلافاصله پدران و مادران و همسرانشان، ایستادگی و ایثار کردند.

۵ این کار به جامعه کمک می‌کند که در برابر هجمه‌های فکری و تبلیغاتی، واکنش پیدا کند؛ چون مردم با حقیقتی که شهید نمایندگی می‌کند، بیشتر آشنا می‌شوند و کمتر دچار انحراف‌های ارزشی می‌گردند.

جمع‌بندی و ضرورت نهادینه‌سازی

در پایان می‌توان گفت: زنده نگه داشتن یاد شهدا، یک ضرورت حیاتی برای آینده کشور است؛ نیازی که هم از منظر معنوی اهمیت دارد و هم از منظر فرهنگی و راهبردی. رهبر انقلاب صریحاً آن را «نیاز اساسی کشور» دانسته و تأکید می‌کنند که بزرگداشت شهدا در ادامه حرکت جهادی است. همچنین هشدار می‌دهند که نباید نام شهدا فراموش یا کهنه شود و باید روز به روز، یاد و تکرار نام و نکته‌سنجی زندگی آنان در جامعه گسترش یابد. از سوی دیگر، فرهنگ شهادت را در تقابل با فردگرایی مادی مطرح می‌کنند و نشان می‌دهند که این فرهنگ، جامعه را به سوی تلاش برای اهداف بلندمدت مشترک هدایت می‌کند. پس وظیفه همه ما— به عنوان شهروندان جامعه اسلامی و به‌ویژه نویسندگان، مربیان و فعالان فرهنگی— این است که یاد شهدا را از حالت شعار و مراسم گذرا خارج کرده و به یک گفتمان مؤثر، قابل فهم و تربیت‌کننده در زندگی روزمره تبدیل کنیم. این همان چیزی است که آینده کشور را از خطر فراموشی ارزش‌ها حفظ می‌کند و مسیر پیشرفت و عزت ملی را هموارتر می‌سازد.

کشور را اینها نگه داشته اند

جمهوری اسلامی نیرومند است با معنویتش، با فکرش، با انسانهای فداکارش، با ایمانش، با پدر و مادرهای مؤمن، با همسرهای مؤمن و با جوانان مؤمن. کشور را اینها نگه داشته اند؛ نیرومندی انقلاب به وجود یک چنین انسانهایی و یک چنین ایمانهایی است، دشمن نمیفهمد.

فصل پنجم: جایگاه خانواده‌های شهدا

۱. خانواده شهید؛ ادامه‌دهندگان راه ایشان

در فرهنگ اسلامی و در منظومه فکری انقلاب اسلامی، شهید تنها یک فرد نیست که در میدان جهاد به مقام شهادت رسیده باشد؛ بلکه خانواده او نیز در این مسیر سهمی بزرگ و نقشی تعیین‌کننده دارند. در حقیقت، شهادت یک انسان نتیجه تربیت، ایمان و استقامت محیطی است که در آن رشد کرده است. از این رو، خانواده شهدا در جامعه اسلامی جایگاهی بسیار والا دارند؛ زیرا آنان با صبر، ایمان و استقامت خود، زمینه‌ساز این فداکاری بزرگ شده‌اند.

اگرچه شهید با جان خود از اسلام، وطن و ارزش‌های الهی دفاع می‌کند، اما خانواده او نیز با تحمل داغ فراق و پذیرش سختی‌های فراوان، در این مسیر شریک هستند. به همین دلیل، احترام و تکریم خانواده‌های شهدا در فرهنگ اسلامی تنها یک عمل عاطفی نیست؛ بلکه نوعی قدردانی از فداکاری عظیمی است که آنان برای حفظ ارزش‌های جامعه انجام داده‌اند.

رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت‌الله‌العظمی امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی) بارها در سخنان خود بر جایگاه رفیع خانواده‌های شهدا تأکید کرده‌اند و آنان را از سرمایه‌های معنوی جامعه دانسته‌اند. در نگاه ایشان، خانواده شهدا نماد صبر، استقامت و ایمان‌اند و حضور آنان در جامعه یادآور ارزش‌های بزرگ ایثار و فداکاری است.

۲. صبر خانواده شهدا؛ جلوه‌ای از ایمان عمیق

یکی از برجسته‌ترین ویژگی‌های خانواده‌های شهدا، صبری است که در برابر فقدان عزیزان خود نشان می‌دهند. از دست دادن فرزند، همسر یا برادر، برای هر انسانی از سخت‌ترین مصیبت‌ها به شمار می‌آید.

با این حال، بسیاری از خانواده‌های شهدا با ایمانی عمیق و روحی بزرگ این مصیبت را تحمل کرده و آن را در راه خدا پذیرفته‌اند.

رهبر معظم انقلاب در این زمینه می‌فرماید: صبری که پدر شهید و مادر شهید و همسر شهید برای شهادت فرزندشان کرده‌اند - که انسان وقتی شرح حال اینها را میخواند میبیند چه صبری کرده‌اند - این صبر بالاترین صبرها است. خدای متعال در مورد افراد صابر می‌فرماید:

“ أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَ رَحْمَةٌ ». ” ۰۴/۰۴/۱۴۰۲

بیانات در دیدار خانواده‌های شهدا

این آیه شریفه از قرآن کریم نشان می‌دهد که صبر در راه خدا جایگاهی بسیار والا در پیشگاه الهی دارد. خداوند متعال به صابران وعده داده است که رحمت و درود الهی شامل حال آنان خواهد شد. هنگامی که این مفهوم در زندگی خانواده‌های شهدا مشاهده می‌شود، عظمت روحی و معنوی آنان بیش از پیش آشکار می‌گردد.

صبر خانواده شهدا صرفاً به معنای تحمل یک غم نیست؛ بلکه نوعی «پذیرش آگاهانه» است. آنان می‌دانند که عزیزشان در راه خدا و برای دفاع از ارزش‌های الهی جان خود را فدا کرده است و همین باور به آنان قدرت می‌دهد که با صلابت و آرامش این مصیبت را تحمل کنند.

در بسیاری از روایت‌ها و خاطرات مربوط به خانواده‌های شهدا، نمونه‌های شگفت‌انگیزی از این صبر و استقامت دیده می‌شود. مادرانی که با وجود داغ سنگین فرزندان، با افتخار از راهی که او انتخاب کرده سخن می‌گویند؛ همسرانی که با صبر و استقامت فرزندان شهید را تربیت می‌کنند؛ و پدرانی که با وجود اندوه عمیق، راه شهید را ادامه می‌دهند.

۳. عظمت روحی خانواده‌های شهدا

عظمت جایگاه خانواده‌های شهدا تنها در صبر آنان خلاصه نمی‌شود؛ بلکه در روحیه استقامت و ایمان آنان نیز جلوه‌گر است. بسیاری از خانواده‌های شهدا نه تنها در برابر مصیبت‌ها خم نمی‌شوند، بلکه با روحیه‌ای قوی‌تر به زندگی ادامه می‌دهند و حتی الهام‌بخش دیگران می‌شوند.

رهبر معظم انقلاب در بیان عظمت این روحیه می‌فرماید:

خانواده‌ی شهید، مادر شهید، پدر شهید، همسر و فرزندان شهید، برادران و خواهران و نزدیکان شهید در مقابل خون شهید، آن‌چنان صبر و استقامتی نشان می‌دهند که انسان متحیر می‌ماند.

مادر دو شهید به من گفت:

من بچه‌هایم را خودم دفن کردم و دستم نلرزید.

۱۳۸۷/۰۲/۱۳. بیانات در دیدار جانبازان و خانواده‌های شهدای استان فارس

این روایت نمونه‌ای از روح بزرگ خانواده‌های شهداست. برای یک مادر، دفن فرزند یکی از دردناک‌ترین لحظات زندگی است؛ اما هنگامی که این مادر با ایمان و باور عمیق به راه فرزندش چنین استقامتی از خود نشان می‌دهد، عظمت روحی او آشکار می‌شود.

چنین نمونه‌هایی در میان خانواده‌های شهدا کم نیست. در طول سال‌های دفاع مقدس و حتی در سال‌های پس از آن، خانواده‌هایی بوده‌اند که چندین شهید تقدیم کرده‌اند و با وجود این مصیبت‌ها، همچنان با صلابت و ایمان در جامعه حضور دارند. این خانواده‌ها در حقیقت نمادهای زنده‌ای از فرهنگ ایثار و مقاومت هستند.

۴. نقش تربیتی خانواده‌های شهدا در جامعه

خانواده‌های شهدا علاوه بر جایگاه معنوی خود، نقش مهمی در تربیت اجتماعی نیز دارند. حضور آنان در جامعه یادآور ارزش‌هایی است که شهیدان برای آن‌ها جان خود را فدا کردند. دیدار با خانواده‌های شهدا،

شنیدن خاطرات آنان و آشنایی با سبک زندگی آنان می‌تواند تأثیر عمیقی بر نسل‌های جدید داشته باشد.

وقتی جوانان با زندگی شهیدان و خانواده‌های آنان آشنا می‌شوند، بهتر می‌توانند مفهوم ایثار، ایمان و مسئولیت‌پذیری را درک کنند. این آشنایی باعث می‌شود که ارزش‌های اخلاقی و انسانی در جامعه تقویت شود و نسل جدید الگوهای واقعی برای زندگی خود بیابد.

از سوی دیگر، خانواده‌های شهدا می‌توانند نقش مهمی در انتقال فرهنگ ایثار به نسل‌های آینده ایفا کنند. آنان با روایت تجربه‌های خود و بیان خاطرات شهیدان، این فرهنگ را زنده نگه می‌دارند و اجازه نمی‌دهند که فداکاری‌های شهیدان در گذر زمان فراموش شود.

۵. مسئولیت جامعه در تکریم خانواده‌های شهدا

با توجه به جایگاه والای خانواده‌های شهدا، جامعه اسلامی وظیفه دارد که با احترام و تکریم با آنان برخورد کند. این احترام تنها در قالب مراسم و دیدارهای رسمی خلاصه نمی‌شود؛ بلکه باید در رفتار اجتماعی، فرهنگی و حتی اقتصادی جامعه نیز نمود داشته باشد.

تکریم خانواده‌های شهدا به معنای قدردانی از فداکاری آنان و حفظ حرمت ارزش‌هایی است که شهیدان برای آن‌ها جان خود را فدا کرده‌اند. هنگامی که جامعه نسبت به خانواده‌های شهدا احترام و توجه نشان می‌دهد، در واقع به فرهنگ ایثار و فداکاری احترام گذاشته است.

از سوی دیگر، این تکریم می‌تواند پیام مهمی برای نسل‌های آینده داشته باشد؛ پیامی که نشان می‌دهد جامعه قدردان کسانی است که برای دفاع از ارزش‌ها و آرمان‌ها فداکاری کرده‌اند.

۶. جمع‌بندی

خانواده‌های شهدا از بزرگترین سرمایه‌های معنوی جامعه اسلامی به شمار می‌آیند. آنان با صبر، ایمان و استقامت خود نشان داده‌اند که راه شهیدان تنها در میدان جنگ شکل نمی‌گیرد، بلکه در دل خانواده‌هایی پرورش می‌یابد که آماده فداکاری در راه خدا هستند.

رهبر معظم انقلاب اسلامی با تأکید بر صبر عظیم خانواده‌های شهدا، آنان را نمونه‌هایی از استقامت و ایمان معرفی می‌کنند و صبر آنان را از بزرگترین صبرها می‌دانند؛ صبری که طبق وعده الهی مشمول رحمت و درود خداوند خواهد بود.

بنابراین، جامعه اسلامی وظیفه دارد که با تکریم خانواده‌های شهدا، از آنان به عنوان الگوهای صبر و استقامت یاد کند و با بهره‌گیری از تجربه‌های آنان، فرهنگ ایثار و فداکاری را در جامعه تقویت نماید. تنها در این صورت است که پیام شهیدان زنده خواهد ماند و راهی که آنان با خون خود گشودند، ادامه خواهد یافت.

ホセイ イン よ

آبروی جمهوری اسلامی از فداکاری جوانان شهید شماس

من همیشه به پدرها و مادرهای شهدا میگویم
این پیشرفت‌ها، پیروزی‌های مادر جبهه‌ی سیاسی
در سطح بین‌المللی، در جبهه‌های نظامی،
این آبروی جمهوری اسلامی معلول شهادت
وفداکاری همین جوانهای شماها است.

بیانات حضرت آیت‌الله خامنه‌ای
در دیدار با خانواده شهید محمد بابایی
۱۳۶۵/۶/۲۷

خانم سبا بابایی (کونیکیو یا مامورا) تنها «مادر شهید» ژاپنی
دفاع مقدس به فرزند شهیدش پیوست. رهبر انقلاب اسلامی
اخیراً کتاب زندگی‌نامه‌ی این مادر شهید ژاپنی با عنوان
«مهاجر سرزمین آفتاب» را مطالعه و آن را تحسین کرده بودند.

فصل ششم: مسئولیت جامعه در ادامه راه شهدا

۱. ادامه راه شهدا؛ وظیفه‌ای اجتماعی و تاریخی

شهادت در فرهنگ اسلامی تنها یک واقعه فردی یا یک حادثه تاریخی نیست، بلکه نقطه آغاز مسئولیتی بزرگ برای جامعه به شمار می‌آید. هر شهیدی که در راه خدا جان خود را فدا می‌کند، در واقع پیامی برای نسل‌های آینده به جا می‌گذارد؛ پیامی که از انسان‌ها می‌خواهد مسیر حق، عدالت و دفاع از ارزش‌ها را ادامه دهند. به همین دلیل، یکی از مهم‌ترین مسئولیت‌های جامعه اسلامی پس از شهادت شهیدان، حفظ آرمان‌ها و ادامه دادن راهی است که آنان با جان خود آن را روشن کرده‌اند.

در منظومه فکری رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت‌الله‌العظمی امام خامنه‌ای (مدظله‌العالی)، این مسئولیت اجتماعی جایگاه ویژه‌ای دارد. ایشان بارها در سخنان خود تأکید کرده‌اند که شهیدان با فداکاری خود راه عزت و استقلال را برای ملت ایران هموار کردند و اکنون این وظیفه بر عهده جامعه است که این مسیر را ادامه دهد و اجازه ندهد آرمان‌های آنان به فراموشی سپرده شود. در حقیقت، شهادت تنها پایان زندگی یک انسان نیست؛ بلکه آغاز یک مسئولیت عمومی برای جامعه است. هر شهید با خون خود نهالی از ارزش‌ها را در زمین جامعه می‌کارد و این جامعه است که باید آن نهال را حفظ کند و آن را به درختی تنومند تبدیل نماید.

۲. ملت شهیدپرور شکست نمی‌خورد

یکی از مهم‌ترین ابعاد مسئولیت جامعه در برابر شهدا، حفظ روحیه ایثار و آمادگی برای دفاع از ارزش‌هاست. ملتی که فرهنگ شهادت در آن زنده باشد، در برابر تهدیدها و فشارهای دشمنان تسلیم نمی‌شود. چنین ملتی می‌داند که حفظ استقلال و عزت، نیازمند آمادگی برای فداکاری است.

رهبر معظم انقلاب در این زمینه می‌فرمایند: ملتی که اهل شهادت است، مسأله شهادت در راه خدا برایش حل شده است. نه اینکه همه مردم بخواهند کشته شوند؛ بلکه به این معنا که اگر زمانی لازم شد، عده‌ای حاضر باشند

جانفشانی کنند. چنین ملتی تحت تأثیر تهدید قرار نمیگیرد و در برابر قدرت های بزرگ تسلیم نمی شود. ۰۵/۰۷/۱۳۷۷

بیانات در دیدار خانواده های شهدا

این سخنان نشان می دهد که مسئله شهادت در فرهنگ اسلامی به معنای علاقه به مرگ نیست، بلکه بیانگر آمادگی برای فداکاری در لحظات حساس تاریخ است. جامعه ای که چنین روحیه ای داشته باشد، در برابر تهدیدها و فشارهای خارجی دچار ترس و عقب نشینی نمی شود. دشمنان ممکن است از ابزارهای مختلفی همچون فشار اقتصادی، تهدید نظامی یا جنگ روانی استفاده کنند؛ اما ملتی که فرهنگ شهادت در آن ریشه دارد، از چنین تهدیدهایی هراسی ندارد. تجربه انقلاب اسلامی و دوران دفاع مقدس نمونه ای روشن از این حقیقت است. در آن سال ها، ملت ایران با وجود کمبود امکانات و فشارهای فراوان، در برابر تجاوز دشمن ایستادگی کرد. این ایستادگی تنها با تکیه بر تجهیزات نظامی ممکن نبود؛ بلکه عامل اصلی آن ایمان مردم و روحیه ایثار و شهادت طلبی بود. در واقع، فرهنگ شهادت به ملت ها قدرتی می بخشد که از قدرتهای مادی فراتر است. قدرت های بزرگ ممکن است از نظر تجهیزات نظامی و امکانات اقتصادی برتری داشته باشند، اما اگر ملتی روحیه ایثار و فداکاری داشته باشد، می تواند در برابر این قدرت ها مقاومت کند و استقلال خود را حفظ نماید.

۳. حفظ روحیه شهادت‌طلبی در جامعه

از منظر رهبر انقلاب، یکی از مهم‌ترین وظایف جامعه اسلامی حفظ روحیه شهادت‌طلبی است. این روحیه همان عاملی است که ملت ایران را در برابر دشمنان مقاوم ساخته و آنان را از تهدید و فشار ناامید کرده است. ایشان در این باره می‌فرمایند: ملت ایران باید روح شهادت را حفظ کنند. امروز دنیای استکباری پول و اسلحه و تبلیغات دارد؛ اما از روحیه شهادت‌طلبی شما مردم می‌ترسد. این روحیه از همه قدرتهای مادی بالاتر است. ۰۵/۰۵/۱۳۷۲

بیانات در جمع ایثارگران و خانواده‌های شهدا در تبریز

این سخنان نشان می‌دهد که قدرت واقعی یک ملت تنها در امکانات مادی آن خلاصه نمی‌شود. اگرچه قدرت اقتصادی و نظامی اهمیت دارد، اما عامل تعیین‌کننده در سرنوشت ملت‌ها، اراده و روحیه مردم است. جامعه‌ای که روحیه ایثار و فداکاری در آن زنده باشد، در برابر فشارهای بیرونی تسلیم نخواهد شد. دشمنان ملت‌ها به خوبی می‌دانند که فرهنگ شهادت، مهم‌ترین مانع در برابر سلطه آنان است. به همین دلیل، تلاش می‌کنند با استفاده از ابزارهای فرهنگی و رسانه‌ای، روحیه ایثار و مقاومت را در جامعه تضعیف کنند. اگر جامعه‌ای از فرهنگ شهادت فاصله بگیرد و روحیه فداکاری در آن کمرنگ شود، در برابر تهدیدها و

فشارها آسیب‌پذیر خواهد شد. بنابراین، حفظ این روحیه تنها یک مسئله احساسی یا شعاری نیست، بلکه یک ضرورت راهبردی برای حفظ استقلال و امنیت کشور است.

۴. نقش نسل‌های جدید در ادامه راه شهدا

ادامه راه شهدا تنها وظیفه نسل گذشته نیست؛ بلکه نسل‌های جدید نیز مسئولیت بزرگی در این زمینه دارند. جوانان باید با آرمان‌ها، اهداف و زندگی شهیدان آشنا شوند تا بتوانند مسیر آنان را در عرصه‌های مختلف ادامه دهند. شناخت زندگی شهدا به جوانان کمک می‌کند تا با ارزش‌هایی

همچون ایمان، اخلاص، مسئولیت‌پذیری و شجاعت آشنا شوند. این ارزش‌ها نه تنها در میدان جنگ، بلکه در عرصه‌های علمی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی نیز کاربرد دارند. جامعه‌ای که جوانان آن با چنین ارزش‌هایی تربیت شوند، توانایی بیشتری برای پیشرفت و حل مشکلات خواهد داشت. از سوی دیگر، انتقال فرهنگ ایثار و شهادت به نسل‌های جدید نیازمند تلاش گسترده فرهنگی است. نوشتن کتاب‌ها، تولید آثار هنری، برگزاری یادواره‌های شهدا و معرفی سبک زندگی آنان از جمله راه‌هایی است که می‌تواند این فرهنگ را در جامعه زنده نگه دارد.

۵. مسئولیت نخبگان و فعالان فرهنگی

در کنار مسئولیت عمومی مردم، نخبگان، نویسندگان، هنرمندان و فعالان فرهنگی نیز وظیفه مهمی در ادامه راه شهدا دارند. آنان می‌توانند با استفاده از ابزارهای فرهنگی و هنری، پیام شهیدان را به نسل‌های جدید منتقل کنند و فرهنگ ایثار و فداکاری را در جامعه تقویت نمایند.

آثار ادبی، فیلم‌ها، مستندها و پژوهش‌های تاریخی می‌توانند نقش مهمی در معرفی شخصیت شهدا و تبیین ارزش‌های آنان داشته باشند. هنگامی که زندگی شهیدان به‌درستی روایت شود، جامعه بهتر می‌تواند عظمت فداکاری آنان را درک کند و از آن الهام بگیرد. در حقیقت، فرهنگ شهادت

زمانی زنده می‌ماند که به یک گفتمان فرهنگی تبدیل شود؛ گفتمانی که در آن ارزش‌هایی مانند ایثار، مسئولیت اجتماعی، دفاع از حق و مقاومت در برابر ظلم مورد توجه قرار گیرد.

۶. جمع‌بندی

در مجموع می‌توان گفت که شهادت در فرهنگ اسلامی تنها یک رویداد تاریخی نیست، بلکه سرآغاز مسئولیتی بزرگ برای جامعه اسلامی است. شهیدان با فداکاری خود مسیر عزت، استقلال و پیشرفت را برای ملت‌ها هموار کرده‌اند و اکنون ادامه این مسیر بر عهده جامعه است.

رهبر معظم انقلاب اسلامی تأکید می‌کنند که ملتی که فرهنگ شهادت در آن زنده باشد، هرگز شکست نخواهد خورد؛ زیرا چنین ملتی در برابر تهدیدها تسلیم نمی‌شود و همواره آمادگی دفاع از ارزش‌های خود را دارد. همچنین ایشان حفظ روحیه شهادت‌طلبی را یکی از مهمترین عوامل قدرت ملت ایران می‌دانند و معتقدند که این روحیه از هر قدرت مادی بالاتر است. بنابراین، جامعه اسلامی باید با حفظ یاد شهیدان، تقویت روحیه ایثار و انتقال ارزش‌های آنان به نسل‌های جدید، راهی را که آنان آغاز کرده‌اند ادامه دهد. تنها در این صورت است که خون شهیدان به ثمر می‌نشیند و جامعه می‌تواند در مسیر عزت، استقلال و پیشرفت گام بردارد.

میخواهند یاد شهدا احیا نشود نگذارید...

دشمنان میخوانند یاد شهدا احیا نشود
برای اینکه جاده شهادت کور نشود.
تجربه کرده‌اند که وقتی نام شهدا با
عظمت برده میشود، جوان امروز که نه
دوره جنگ را دیده و نه دوره امام را وقتی
میفهمد که یکجایی در آنطرف منطقه
دارند با دشمنان میجنگند، پا میشود
میروند حلب، بوکمال، زینبیه، بنا میکنند
جنگیدن و به شهادت هم میرسند.

عمرها
رهبر انقلاب اسلامی
۶ اسفند ۱۳۹۷

موخره : شهادت اوج ایثار و فداکاری

فرهنگ شهادت در منظومه فکری رهبر معظم انقلاب اسلامی، تنها یک مفهوم تاریخی یا احساسی نیست، بلکه حقیقتی زنده و راهبردی برای حیات جامعه اسلامی است. در این نگاه، شهادت اوج ایثار و فداکاری در مسیر تحقق ارزش‌های الهی و انسانی است و شهیدان پرچمداران عزت، استقلال و آزادگی ملت‌ها محسوب می‌شوند.

پیام رهبر انقلاب به مناسبت تشییع شهدای گمنام در روز شهادت حضرت زهرا

گمنام در میان خاکیان و معروف در عرصه افلاکیان

♥♥ سلام پر شهیدان گمنام، گمنام در میان خاکیان و معروف در عرصه افلاکیان، فداکارانی که پس از گذشت سالیان دراز از لحظه‌ی شهادتشان کشور را با رائحه‌ی معنویت و جهاد، معطر می‌سازند و پرچم افتخار به خونهای ریخته شده در راه اسلام و قرآن را، بیش از پیش به اهتزاز در می‌آورند. ♥♥

در بیانات رهبر انقلاب، شهیدان به عنوان مظهر ایمان، شجاعت و فداکاری معرفی می‌شوند؛ انسان‌هایی که با آگاهی و انتخاب آگاهانه، جان

خود را در راه دفاع از دین، میهن و ارزش‌های انسانی فدا کردند. چنین فداکاری بزرگی نه تنها موجب عزت و اقتدار یک ملت می‌شود، بلکه الگویی ماندگار برای نسل‌های آینده به شمار می‌آید. یکی از محورهای مهم در این دیدگاه، تأکید بر زنده نگه داشتن یاد و نام شهیدان است. از منظر رهبر انقلاب، بزرگداشت شهدا صرفاً یک مراسم یادبود نیست، بلکه حرکتی فرهنگی و تمدنی است که می‌تواند روح ایثار، مسئولیت‌پذیری و مقاومت را در جامعه زنده نگه دارد. جامعه‌ای که فرهنگ شهادت در آن زنده باشد، در برابر تهدیدها و فشارها دچار ضعف و تسلیم نخواهد شد.

همچنین در این منظومه فکری، خانواده‌های شهدا جایگاهی بسیار والا دارند. صبر و استقامت پدران، مادران، همسران و فرزندان شهدا نه تنها

نشانه ایمان و اخلاص آنان است، بلکه عامل مهمی در تداوم فرهنگ ایثار در جامعه محسوب می‌شود. این خانواده‌ها با تحمل سختی‌ها و مصائب، نشان داده‌اند که ارزش‌های الهی و آرمان‌های انقلاب اسلامی برای آنان از هر چیز دیگری بالاتر است.

از سوی دیگر، مسئولیت نسل‌های آینده در ادامه راه شهیدان از موضوعات مهمی است که در سخنان رهبر انقلاب مورد تأکید قرار گرفته است. ادامه راه شهدا به معنای حفظ ارزش‌های انقلاب، تقویت ایمان، تلاش برای پیشرفت کشور و ایستادگی در برابر ظلم و استکبار است. در واقع، پاسداری از خون شهیدان تنها با عمل به آرمان‌های آنان تحقق می‌یابد.

شهیدان با فداکاری خود نشان دادند که انسان می‌تواند از مرزهای مادی عبور کند و برای ارزش‌های والای الهی از جان خود بگذرد. این روحیه همان نیرویی است که ملت‌ها را در مسیر پیشرفت و عزت قرار می‌دهد و آنان را از سلطه قدرت‌های ظالم رهایی می‌بخشد.

در پایان باید گفت که شهدا چراغ‌های فروزانی هستند که مسیر آینده ملت‌ها را روشن می‌کنند. یاد آنان الهام‌بخش حرکت‌های بزرگ و آرمان‌های بلند انسانی است و فرهنگ شهادت، سرمایه‌ای معنوی است که می‌تواند جامعه اسلامی را در مسیر عزت، استقلال و پیشرفت هدایت کند.

فست که مآذم دیدار مراد مکی

به مناسبت شهادت رهبر انقلاب حضرت آیت الله العظمی
سید علی حسینی خامنه‌ای رضوان الله تعالی علیه

ما سینه زدیم و بی صدا باریدند

از هرچه که دم زدیم آنها دیدند

ما مدعیان صف اول بودیم

از آخر مجلس شهداء را چیدند

خطاب به رهبر معظم انقلاب اسلامی ایدۀ الله تعالی

از اشک شما ارض و سماء باریدند

بر آه شما انس و ملک نالیدند

گفتند همه "فدای اشکت آقا"

تصویر شما را شهداء بوسیدند

آقا خودتان حضرت خورشید هستید

از نور شما ستاره ها تابیدند

در مجلس خوبان، شهداء هم بودند

اما همگان گرد شما چرخیدند

از اول و از آخر مجلس، شهداء

آقای جهان سیّد علی را چیدند.

شهید شما از ملائکه هم بالا تر است

من به فرزندی که پدران شهید خود را هرگز ندیدند و به همسرانی که سنگینی فراق همسر و یار و غم‌خوار خود را تحمل کردند، عرض میکنم: عزیزان من! با شهادت عزیزانتان، شما خسارت و ضرر نکردید. عزیزان شما اگر از دست شما رفتند، اما در خزانه گرانبهای شهادت الهی، شخصیت‌شان همچنان محفوظ و حاضر و ناظر است. این زندگی میگذرد و همه کس خواهد رفت؛ اما آن کسی سرافراز است و بُرد کرده است که رفتن او از این دنیا، برای مردم و دین و تاریخ و کشورش دستاوردی داشته باشد. چنین انسانی است که خدای متعال او را از ملائکه هم بالاتر دانسته است.

عبدالله
رهبرانقلاب
۸۵/۰۸/۲۵